

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:		Prijs der Advertentiën:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50	Per regel	f 0.15
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—	Bij plaatsing van 500 regels	0.12 1/2
Afzonderlijke nummers	0.05	„ „ „ 1000 „	0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Mededeeling n. — Menangkabau en zijn recht van Zelfbestuur. — Wat de Inlander zegt. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur Overzicht. — Leeszaal. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het Curaçaosche blad *De Amigo* schrijft, onder het opschrift:

Armoede.

„De nood is groot; die nooit vroegen, vragen nu, de armoede is algemeen. Het staat niet stil met menschen, die hun nood komen klagen. De werkverschafing kan slechts zeer weinigen verlichting geven. Het getal der werkloozen is al te groot.

Het getal kinderen, die op school koffie en brood krijgen, is reeds gestegen tot 900.

Mocht er toch spoedig wat meer hulp komen voor de arme bevolking. Er wordt meer gelezen dan menigeen begrijpen kan.”

Reeds schreef het Bestuur den Gouverneur van Curaçao over onze oproeping in het Kol. Weekblad van 10 September 1903 no. 37, welke nog afzonderlijk verspreid is onder hen, van wie wij belangstelling en deelneming voor deze zaak verwachtten. Over weinige dagen, wanneer naar onze berekening onze brief door den Gouverneur kan ontvangen zijn, zullen wij het bedrag telegrafeeren, dat reeds bij ons is ingekomen, en beschikbaar is ter tegemoetkoming van de noodlijdenden in de kolonie Curaçao.

Alsnog werden ontvangen de navolgende gelden:

Tot ondersteuning der noodlijdenden werden alsnog de volgende gelden door ons ontvangen:

J. G. A. S., Amsterdam	f 1.—
Departement tot Nut van 't Algemeen, Breda	f 10.—
Afd. Arnhem	f 10.—
J. P. Jzn., Amsterdam	f 10.—
	f 31.—
Vroeger ontvangen	f 225.50
Totaal	f 256.50

B. Ten behoeve van „Het Ondersteuningsfonds”:
Vroeger ontvangen f 63.—

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN, Seer.

Van de Redactie-Commissie:

Mevrouw N. van Kol te Voorschoten meldt ons, dat zij in hartelijken dank ontving voor het plan van Mevr. M. C. Kooy—van Zegelen:

Het Vacantie-Koloniehuis te Soekaboemi.

Van een vereeerster der talentvolle schrijfster van „De Gouden Kris”	f 2.50
Van een vriend van den kleinen Ming. (De held uit „Jong Java's lief en leed”)	f 25.—
Van H. v. K.	f 10.—

Zij houdt zich ten zeerste aanbevolen voor de bijdragende penningstkskens van gule kinderen.

* * *

Van Boeatan:

Na de tentoonstelling te Rotterdam wordt er nu weder een gehouden te Middelburg, op verzoek der Vereeniging *Voor de Kunst*, die in de bovenzaal der societeit *St. Joris* a daar onze inzending keurig geëtaleerd heeft. De *Middelburgsche Courant*, die deze expositie beschrijft, noemt haar een der beste propagandamiddelen om de belangstelling voor de koloniën te verhoogen, en zegt o.m.:

En het moet ook gezegd worden, dat er wel geen be'er middel bestaat om dadelijk vat te krijgen ook op hen, die geen enkel aanknopingspunt met Indië hebben, of er althans weinig over denken, dan door hen te laten zien wat de inlanders met hun vaardige vingers weten te maken. Want er gaat van, dat Indische werk een bekoring uit, waaraan slechts weinigen zullen ontkomen.

Reeds de eerste blik op de batiks en weefsels waarmee de muren van de zaal behangen zijn, tref al dadelijk door de warme kleuren. En als men dan die doeken nauwkeurig gaat bekijken, en als men dan ook het vlechtwerk, het houtsnijwerk, de metalen voorwerpen, enz. beziet, dan wordt die eerste waardeering nog versterkt door de bewondering voor de prachtige bewerking.

Waarin het bijzondere van deze soort kunst schuilt, is niet zoo met één woord te zeggen. De kleurenkeus en de versieringsmotieven dragen er natuurlijk veel toe bij. Maar het is toch niet het minst de wijze van bewerking, vooral bij de doeken, die er dat bijzondere aan geeft. Vooral bij een rijk gesorteerde collectie als deze krijgt men een goed denkbeeld van het veelzijdige van de Indische kunst.

Op het gebied van weefsels is er heel veel moois te zien. Het is verbazingwekkend wat die eenvoudige inlanders daarin met hun primitieve toestellen weten te bereiken. Aan den smalle wand tegenover den ingang hangt een verzameling, die, hoewel afkomstig uit verschillende deelen van den Archipel, toch één cachet heeft; maar waaraan ieder kleed toch ook weer een eigen bewerking vertoont. En als men daar dan nog bijvoegt de tafel in het midden, beladen met rijk met goud- en zilverdraad doorwerkten doeken en kleedjes, en dan de tweede tafel met 't prachtig borduurwerk, Indische kant, opengewerkte kleedjes (fin tiré), en voorts de batiks, dan heeft men reeds een verscheidenheid die spreekt van een kunstbeschaving zooals slechts weinige volken die kennen.

Dat is geen te sterke bewering, want al dat werk heeft een geheel eigen karakter, al is het — en dat is geen wonder — ook in Europa nagevolgd.

Dit geldt vooral voor de batiks. We hadden reeds vroeger gelegenheid over dit procédé te

schrijven. Maar dat was naar aanleiding van werk, door Nederlandsche kunstenaars, in navolging van het Indische, gemaakt. Hier heeft men werk uit het land, waar dat procédé geboren werd en waar het zich ontwikkeld heeft tot een buitengewone hoogte. Men bekijkt slechts de sarongs, slendangs en hoofddoeken, welke aan de lange zijde der zaal hangen of op de tafels liggen. De wondermooie kleuren en de zeer eigenaardige versieringsmotieven zal men nergens anders aantreffen.

En hoe meer de Indiërs zich houden aan hun eigen kunstbegrip, en hoe minder ze zich laten leiden door Europeesche opvattingen, Europeesche motieven enz., hoe mooier hun werk is.

In aansluiting met deze doeken dienen de gevlochten matten te worden genoemd; stemmig en smaakvol van kleur, en vaak zeer kunstig van bewerking, vooral die welke opengewerkt zijn. Van die laatste kunst zijn er ook allerlei gebruiksvoorwerpen, taschjes, dozen, e. d., sommige bont gekleurd, andere met eenvoudige wit en zwart, of geheel ongekleurd, enz.”

De tentoonstellingen van Boeatan dienen tevens tot bevordering dezer kunstnijverheid. Daarom hopen wij, dat er te Middelburg gekocht zal worden, evengoed als te Domburg, waar een ondernemend handelaar dit seizoen er een depot van opende.

Menangkabau en zijn recht van Zelfbestuur.

(Vervoly en slot).

Dat het van het hoogste belang voor de bevolking van Sum. Westkust is, dat de Wetgevende Macht hier beslissend optreedt, moge nog uit het volgende blijken.

Wanneer deze bevolking gelaten is in het volkomen bezit van hare politieke en huishoudelijke rechten, beteekent dit dan, dat haar het recht van zelfbestuur, als bedoeld bij art. 27 al. 2 Reg.-Regl., is toegekend of niet?

Ik meen dat deze vraag niet anders dan bevestigend moet worden beantwoord, doch weet dat het immer is gedaan door het gewestelijk bestuur, zoolver als door de Indische Regeering en het Opperbestuur, wat ik met tal van aanhalingen uit officiële bescheiden zou kunnen staven.

Nu uit het belastingsbesluit blijkt, dat ditmaal met dat recht geen rekening is gehouden, wordt het ten dezen noodzakelijk, dat de Wetgevende Macht zich eens en voor altijd verklare omtrent het al of niet bestaan van zelfbestuur.

Want ten aanzien van dit beginsel mag bij Regeering noch Gewestelijk Bestuur voortaan den minsten twijfel bestaan.

Immers, wordt verklaard, wat haast niet te betwijfelen valt, dat aan de bevolking dat recht blijft toegekend, dan ware dezelfde gelegenheid tevens te benutten om vast te stellen, dat in overleg met haar een regeling zal worden getroffen, waarbij het deliberatieve stelsel, dat bij haar in zwang is, beter tot zijn recht kome. Alleen daardoor kunnen verrassingen, als die waarvan die bevolking thans het slachtoffer is geweest, worden voorkomen.

Want het klinkt heel fraai, dat aan de bevolking of aan de vorsten van de een of andere streek het

sonen uit de Preanger, en daarvoor van ieder f 150 ontvangen had, of te zamen 6 maal f 150 = f 1140, maar op den dag van vertrek niet te vinden was, zoodat de reizigers de Tandjong Priok niet tot de boot konden worden toegelaten. Iets dergelijks overkwam een gezelschap van 5 personen, dat opgelicht bleek door een Sjéeh, zich noemende H. M. Mohamad.

In de afdeling Agam der Padangsche Eovnlanden wordt geklaagd over de vee in omloop zijnde haantjesluisen, rone, platte koperen plaatjes, voorzien van de beetens van een haan, oorspronkelijk van Malakka herkomstig. 4 Stuks daarvan hebben er de waarde van 1 cent. De „kleine man“ heeft ze graag, want aldus kan hij den cent verdeelen in vieren, en een srieprium bereiden met 1 duit sirie, 1 duit kalk, 1 duit pinang en 1 duit gambir. Het is zeker gemakkelijk voor vele verbruikers, maar niet voor de handelaars, en belemmerend voor alle bedrijven, waarbij ter aanschaffing van verschillende benodigdheden de duiten bij de wisselaars niet ten worden ingeruild voor wettige munt. Wie dan ook verder ziet dan over den srieprium tusschen zijne lippen zou gaarne een verbod hebben uitgevaardigd tegen den omloop dier duiten (*pitis garis*).

PERSKRONIEK.

INHOUD: *Blanda* in de *Controleur* over de pacificatie van Atjeh in verband met een tweetal adviezen onlangs daarover uitgebracht. — De heer Charles Boissevain in het *Algemeen Handelsblad* over de verbastering onzer taal in Indië.

In de *Controleur* is de bekende schrijver *Blanda* aan het woord om het „nog maar weder eens over Atjeh“ te hebben, zooals hij boven zijn opstel schrijft. Ditmaal wenscht hij in het bijzonder de aandacht te vestigen op een, ter recensie toegezonden geschriftje: „De onderwerping van Atjeh“, overgedrukt uit het *Bat. Nwbl.* Want, dit helder en frisch gesteld pleidooi raakt, geloof ik, den spijker treffend juist op den kop en wie belang in de zaak stelt, zal goed doen, ook nog eens tot deze lichtbron te gaan.

Doel van het geschriftje is, de onvolkomenheden in het Van Heutsz-stelsel opsporen en verbeteringen aangeven. En, naar het *Blanda* voorkomt, is de schrijver hierin ontegenzeggelijk geslaagd.

Schr.'s stelling is, dat aan de guerilla slechts een einde kan worden gemaakt, wanneer de Atjeher daarvan de nuteloosheid inziet. Daarom wenscht hij vermeerdering van troepenmacht te Atjeh.

Zijn tweede stelling luidt: het is noodzakelijk, dat voor Atjeh een afzonderlijk corps bestuurders wordt gevormd, dat, onafhankelijk van promotie, geschikt wordt gemaakt voor zijn taak.

Die bestuurders worden gezocht onder de jonge bestuursambtenaren en officieren; hunne aanstelling geschiedt bij keuze.

De beste bestuurders zijn voor Atjeh nauwelijks goed genoeg. Ze moeten niet zijn ambtenaren, bekleed met eenig gezag en verdere uitvoerders van bevelen achter de schrijftafel, maar wel lieden, die 't verstaan, tegemoet komen, leiden van den Atjeher, het bewijzen hunner superioriteit, hebben geleerd als een kunst, die waard is geleerd te worden.

De eerste schrede tot strijd is misverstand, en in den langdurigen krijg is haat op misverstand en misverstand op haat gestapeld.

De kennis der Atjehsche taal is, over het algemeen, bij ambtenaren en officieren zeer miniem. Op een hoogst enkele uitzondering na, kan geen ambtenaar of met het civiel gezag bekleede officier zich verstaanbaar maken of het volk ten volle verstaan. Hier ligt een grove fout van het systeem Van Heutsz.

De bestuurders van Atjeh moeten, wijl er een groot aantal noodig zijn, afzonderlijk gevormd, speciaal opgeleid worden. Er moet op Atjeh een school bestaan tot opleiding van ambtenaren; er moeten daar bestuurders worden gekweekt, zooals Atjeh ze noodig heeft. Telken jare moeten daar 20, 30-jarige ambtenaren of officieren worden ingewijd in de geheimen hunner toekomstige taak. En het doorloopen van dien cursus moet niet zijn een bloote dienstprestatie, maar veelmeer een premie op ambitie en bekwaamheid.

De conclusie, waartoe *Blanda* komt, is deze: „Het komt ons voor, zegt hij, dat deze beide voorgedragen stellingen de grootst mogelijke aandacht verdienen. Reeds op het eerste gezicht lijken ze zoo eenvoudig waar, dat ze den indruk maken: als wij er zóó niet komen, dan komen wij er nooit! De eerste stelling is niet nieuw. Anderen hebben haar al eerder uitgewerkt, ook wij in dit blad. Maar zij is wel van zóóveel gewicht, dat zij niet genoeg op den voorgrond kan worden gebracht. De tweede stelling heeft meer oorspronkelijkheid en als bijdrage tot de oplossing van het Atjeh-probleem mag zij er o. i. wezen.

In de September-aflevering van de *Indische Gids*

heeft de heer E. van Assen willen betoogen, dat er in inlandsche aangelegenheden op Atjeh continuïteit en stabiliteit noodig zijn, en dat die het best te verkrijgen zouden zijn door het brengen van al de groote inlandsche bestuurszaken in ééne hand, wat zou kunnen geschieden door de oprichting van een inlandsch bureau te Kotaradja in den geest van het inlandsch bureau te Makassar, waarvan het personeel, door kennis van taal en plaatselijke verhoudingen, zoo menigmaal verschillende gouverneurs voor het begaan van bestuurszaken heeft behoeft. „Aan het hoofd van dat bureau dient natuurlijk iemand te staan van groote rechtschapenheid en onpartijdigheid, die de taal des lands en de Atjehsche zeden machtig is, die zeer veel geduld heeft, zich geschikt personeel mag toevoegen, terwijl goed bezoldigde, geschikte en tevens de minst onvertrouwbaare hoorden er deel van zouden kunnen uitmaken, om een soort van Atjehraad te vormen, als raadgevend lichaam voor den Gouverneur.

Wanneer we dit denkbeeld van een inlandsch bureau op Atjeh leggen naast het idee van die opleidingsschool voor bestuurders van Atjeh, dan behoeven we niet lang in beraad te staan, aan welk van deze beide voorstellen onze voorkeur te schenken. De verwezenlijking van het idee van 't *Bat. Nieuwsblad* zou het denkbeeld Van Assen gansche-lijk overbodig doen zijn.

We hopen, dat de denkbeelden ontwikkeld in het hierboven besproken geschriftje, nog eens ernstig in overweging zullen worden genomen vóór het aanstaand debat in zake Atjeh, al gelooven we ook niet, dat ze veel kans van verwezenlijking hebben. Er is alweer een krachtig streven merkbaar om een G.-G. Van Heutsz te sauveeren. En zoo zal het ook wel gebeuren. Dat beteekent, dat het stelsel-v. Heutsz gehandhaafd blijft met inbegrip van de daaraan verbonden gebreken, zeg onvolkomenheden, die sta-in-den-weg's voor een eindelijk einde.”

Vergist *Blanda* zich hier niet? Bestaat er wel zooveel verschil van meening, wat de kern der zaak betreft, tusschen den schrijver in het *Bat. Nwbl.* en den heer Van Assen in de *Indische Gids*? De schrijver in de *Controleur* ziet heelemaal over het hoofd, dat het advies Van Assen voor dadelijke uitvoering vatbaar is, terwijl 't andere geneesmiddel jarenlang zal duren, voordat het uit de apotheek komt, om van de toediening niet eens te spreken.

* * *

De heer Charles Boissevain schrijft uit Pigrin aan het *Alg. Handelsblad* het een en ander over het Indo-Nederlandsch.

„Mul en mollig, zegt hij, als vulkanische Java-grond is veel Hollandsch, dat ik hier hoor, dat mij soms gul en vriendelijk toerolt, maar dat mij, die geen Maleisch versta, telkens vrij onbegrijpelijk is. Toch lijkt het wel wat op Hollandsch, maar het is Maleisch, het is vertaald Maleisch of Javaansch, en vertalers — men weet het! — zijn vaak verraders van een taal.

Ik heb er aandacht aan gewijd, mij telkens bedroevend over de verbastering onzer schoone oude taal alhier.

Een groote vrees kreeg ik hier voor halfrassen, daar de erfelijke eigenschappen van Maleisch bloed zoo zelden schijnen aan te passen bij wat ons Europeesch ras onderscheidt. Er zijn prachtmensen van half ras, die uitzonderingen zijn... verreweg mijn meerderen!... waar ze zijn „sportende variëteiten“. Openhartig spreek ik mijn meening uit over de meerderheid, die de vastheid van elementaire soorten schijnt te missen en telkens een retrogressive variëteit vormt.

In het belang van het Vaderland, van ons gezag in Indië en van ons ras is het onontbeerlijk zooveel mogelijk te bestrijden en te voorkomen de verdere uitbreiding van half-ras.

Engeland gaf ons in deze het voorbeeld. En daarom zou ik het van de daken van Nederland willen prediken: poogt toch uw zonen gehuwd naar Indië te zenden.

Vele regeerders en geneesheeren in Indië zijn in deze mijn overtuigde bondgenoten, of liever..... ik ben eerbiedig de hunne!

Eenige voorbeelden dier taalverbastering zal ik geven. Vele voorbeelden er van zijn bekend als bijv. die van den schooljongen, die, toen hij een zin moest schrijven als bewijs, dat hij de beteekenis van het woord „losbandig“ begreep, schreef: „Mijn tante zijn broek is losbandig.”

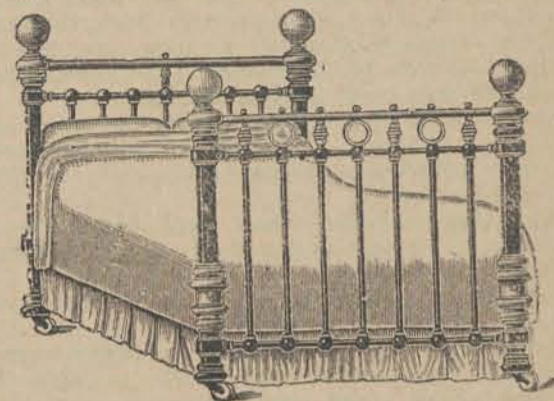
Doeh die grappige antwoorden laat ik verder onvermeld, vooral omdat ik niet weet of ze echt dan wel bedocht zijn. Maar ook om een andere reden. Ik heb niet te critiseeren het werk van Indo-schoolkinderen, die nog leeren, en die het werkelijk niet helpen kunnen, dat ze onze mooie taal zoo slecht kennen. Thuis spreekt men alleen Maleisch.

Ze hooren alleen in de school zuiver Hollandsch. Vele scholen heb ik bezocht en ik heb bewonderd niet alleen hoe zuiver het Hollandsch der onderwijzers gebleven was, maar ook met hoeveel geduld en tact zij poogden hun leerlingen in gesprekken de beteekenis en zeggingskracht onzer Hollandsche woorden te doen gevoelen. Maar ik bespeurde hoe moeilijk het viel aan dat deel der leerlingen, dat ik op het oog heb, om de beteekenis en strekking der woorden te gevoelen en te begrijpen.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG.

LEDIKANTEN, SPRING-, KAPOK- EN PAARDENHARENMATRASSEN, ETC. ETC.

IN GROOTE KEUZE, BILLIJKE PRIJZEN EN SOLIDE QUALITEIT.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

DAMES VERLANGT

ge een heldere Wasch, stuurt haar dan naar de Stoom-Wasch- en Strijkinrichting

„BLEEKLUST“

Volkomen onschadelijke behandeling door machines van 't nieuwste systeem.

BEDIENING VLUG EN ACCURAAAT
CONDITIËN BILLIJK.

Aanbevelend, G. A. VERSTEEG,

Bleekerij „Bleeklust“,
HAASTRECHT, bij Gouda.

FRANS MIGA

MEC. DENTIST.

VAN KINSBERGENSTRAAT 78. — DEN HAAG.

Dagelijks te consulteren van 9-4 voor plaatsing van
KUNSTTANDEN en GEBITTEN.

Speciale bewerking voor de Tropen.

Magazijn
„Het Anker”
49 Veenestraat
27 Heulstraat
Den Haag

Witte Goederen.

Uitzetten voor Nederland en Koloniën

voor Heeren, Dames en Kinderen.

Vraag
en
Prijsopgaaf
Ziektzending.

= RINCK =

Groote voorraad
Taschjes, Portemonnaies, Portefeuelles
enz. enz.

Alle LEDERWAREN en ETUIWERK, alles wordt
bij mij vervaardigd, alsook gerepareerd.
Fabriek en Magazijn MOLENSTRAAT 54 b. d. Prinsestraat.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén millioen gulden (volteekend).

Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,
Directeur W. J. FONTEIN.

Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,
Directeur J. WILDEMAN.

Gouden Medaille.

Paris 1901

Internationale Tentoonstelling Hygië

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het
succes kan verwachten. Men vrage
overtuiging daarvan aan, de vele attesten
erstelden, welke gaarne op aanvraag
thuis worden gezonden. Mondeling of
telijk ADVIES KOSTELOOS.

C. ROMEIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag
Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN
Succes bijna altijd zeker.

TOKO BAHROE

Gevestigd anno 1898.

Telef. Interc. 4796. a

v. Kinsbergenstr. 126 b/d Pr. Hendrikstr., den Haag.

Het beste en soliedste adres voor de Indische familiën. — Export door
geheel Europa. Extra aanbieding: gandaria assin per flesch f 1.10,
versche samballans, boemboe's, ketjap benteng, klapperboter per 1/2
kilo f 0.90 enz. enz.

Directe aanvoer uit Nederl. Indië. Minzaam aanbevelend,

W. BARNAS & DIEMERS. — Importeurs.

H.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo”

Amalia van Solmsstraat 2=4,

Telephoonn. 4424

∴

Den Haag.

VACANT.

VACANT.

= „UNICUM.” =

„UNICUM”'s geheim chemisch preparaat is onschadelijk voor
stof en model.
„UNICUM” heeft bekwame vaklieden voor het repareren en
oppersen van Heeren- en Dameskleeding.
„UNICUM” heeft een 1e klas Coupeur voor het vermaken
van slecht passende Kleeding.
„UNICUM” zorgt voor een vlugge, accurate bediening.

Eenig adres:

Fluweelen Burgwal 8. - Telef. 4947.

J. S. DIJKHOF

Den Haag -:- Mauritskade
Telef. Interc. 4212.

Koopt en verkoopt Effecten, vrees
Geld, verzilvert Coupons, opent
kening-Courant tegen onderpand.
casseert Wissels en Kwitantiën.